

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Conclusio affirmativa statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

32. Ad confirmationem verò, concessa Majori, nego Minorem: nam ut aliquis ab Ecclesia puniatur, sufficit quod debitum habeat pertinendi ad Ecclesiam, & contra ipsam ut illius subditus deliquerit.

33. Obijcies tertio cum Bellarmino: Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc est Ecclesiæ membrum: Sed Christus est actu caput omnium membrorum Ecclesiæ: Ergo est actu caput Pontificis in occultam hæresim lapsi, & consequenter etiam aliorum hæreticorum occultorum. Major in qua est difficultas probatur. Pontifex in occultam hæresim lapsus, non deponitur ipso facto à Pontificia dignitate, sed Ecclesiæ caput post hæresim perseverat, ut docent Cajetanus tomo 1. opuscul. Tract. 1. cap. 19. Soto in 4. dist. 22. qu. 2. art. 2. Cano lib. 4. de locis cap. ultimo, Suarez Tract. de fide disp. 10. sect. 6. & jam communiter Theologi: Ergo Pontifex in occultam hæresim lapsus, est Ecclesiæ caput post hæresim.

34. Respondeo primò hoc argumentum posse in Bellarminum facile retorqueri, Authores enim docentes Papam hæreticum non deponi ipso facto à Pontificia dignitate, non solum id asserunt de hæresi occulta, sed etiam de hæresi publica; & tamen Bellarminus hæreticum publicum extra Ecclesiam esse fatetur.

35. Respondeo secundò, negando Majorem, ad cujus probationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam: caput enim Ecclesiæ constituitur per jurisdictionem & influxum in alios; membrum autem per receptionem influxus in se, quo supernaturaliter vivat: unde quia Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc retinet supra Ecclesiam jurisdictionem, veram rationem capitis Ecclesiæ retinet; quia tamen verè non vivit supernaturali vitâ charitatis, vel fidei, Christi & Ecclesiæ membrum dici non potest.

36. Dices: Repugnat esse caput alicujus corporis, & non esse membrum illius, cum caput sit præcipuum corporis membrum: Ergo si Pontifex in occultam hæresim lapsus, adhuc sit caput Ecclesiæ, erit etiam membrum illius.

Respondeo hoc repugnare quidem respectu capitis physici & naturalis, non tamen respectu capitis moralis & politici; ut patet in Christo, qui (ut articulo præcedenti dicebamus) est caput mysticum Ecclesiæ, & tamen non potest dici illius membrum. Ratio autem discriminis inter caput naturale & morale est, quia caput naturale non potest in alia membra influere, nisi informetur ab anima, & vitæ influxum ab ipsa recipiat: caput autem morale, & politicum, seu Ecclesiasticum, potest jurisdictionem & imperium erga membra Ecclesiæ exercere, quamvis à forma vel anima Ecclesiæ, id est fide & charitate, non informetur.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

37. Ex dictis colligitur primò, Christum esse quidem caput omnium hominum, non tamen eodem modo, sed diversimodè, secundum diversos gradus & modos quibus ipsi ut gratiæ auctori conjunguntur. Primus est eorum qui per gloriam Christo conjunguntur, ut comprehensores in patria. Secundus, iustorum qui per charitatem viæ ei adherent, & quibus vitam gratiæ communicat. Tertius, eorum qui per solam fidem informem illi ut suo capiti uniuntur, quales sunt fideles in peccato mortali existentes. Quartus, eorum qui ei

Tom. IV.

A non conjunguntur actu, sed potestate tantum, ad actum tamen aliquando reducenda: quales sunt illi qui inter Gentiles prædestinati sunt, subindeque ad fidem & gratiam aliquando revocandi. Quintus, eorum qui in potentia tantum Christo uniuntur, ad actum tamen nunquam revocanda, sicut Pagani qui prædestinati non sunt. Et horum omnium Christus vocari potest caput, quia ei uniuntur, saltem in potentia; in quo distinguntur à damnatis, qui cum penitentia & resipiscencia sint incapaces, neque actu, neque potestate dici possunt membra Christi. Ita S. Thomas hic art. 3. in corpore. An verò Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit, articulo sequenti patebit.

B Colligitur secundò, Christum esse caput non solum fidelium, qui post ejus adventum vixerunt, sed etiam antiquorum Patrum qui fuerunt in lege naturæ, vel in lege scripta; nam illi in fluxum gratiæ à Christo venturo receperunt, & fide Incarnationis Christi venturi justificati sunt. Nec obstat quod ante Christum fuerint; ut enim egregiè discit Augustinus: *Ejus Ecclesiæ membra erant etiam illi sancti, quamvis in hac vita fuerint antequam secundum carnem Christus Dominus nasceretur. Ipse enim unigenitus Dei filius, Verbum Patris, æquale & coeternum Patri, per quod facta sunt omnia, homo propter nos factus est, ut totius Ecclesiæ, tanquam totius corporis, caput esset. Sed sicut totus homo, dum nascitur, etiam si manum in nascendo præmittat, tamen universo corpori sub capite conjuncta & compacta est: quemadmodum etiam nonnulli ex ipsis Patriarchis, ad hujus ipsius rei signum, manu præmissa nati sunt: ita omnes sancti, qui ante Domini nostri Jesu Christi natiuitatem in terris fuerunt, quamvis ante nati sint, tamen universo corpori, cuius ille caput est, sub capite coheserunt.*

C Colligitur tertio cum S. Thoma hic art. 2. Christum esse caput hominum, non solum quoad animas, sed etiam quantum ad corpora; nam in resurrectione influet in ea gloriam accidentalem, quatuor scilicet dotes gloriofas, quas in Tractatu de beatitudine exposuimus, aliaque dona supernaturalia, ut docet Apostolus ad Philipp. 3. dicens quod Christus *reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.*

ARTICVLVS III.

An Christus ut homo, non solum hominum, sed etiam Angelorum caput dici possit?

P Artem negantem tenent Gabriel, Altiſiodorensis, & alij antiqui Theologi, quos refert Vazquez hic disp. 48. cap. 3. & sequitur Soto in 4. dist. 49. quæst. 4. art. 2. Sententia tamen affirmans communis est inter Theologos, eamque adeo certam existimant Lorca & Vazquez, ut primus asserat eam sine temeritate negari non posse, secundus verò dicat, de illa jam amplius dubitari non licere.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

D ico igitur: Christus, in quantum homo, est caput Angelorum, licet non ita perfecte sicuti hominum. Ita D. Thomas in 3. dist. 13. quæst. 2. art. 2. quæstionc. 1. in corp. ubi ait in terminis, quod Christus ut homo est caput Angelorum.

CCce

rum, quamvis non ita propriè, nec eodem modo, A
sicut hominum.

47. Prima pars hujus conclusionis apertissimè ex
Scriptura colligitur, ait enim Apostolus ad Co-
loss. 2. Christum esse caput omnis Principatus &
Potestatis: loquitur verò de Christo ut homo est,
dicit enim, *In Christo habitat omnis plenitudo di-
vinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui
est caput omnis Principatus & Potestatis.* Mani-
festum est autem, quod plenitudo divinitatis non
habitat in Christo, secundum divinam naturam,
sed secundum humanam; unde & subdit Aposto-
lus: *In quo & resurrexistis per fidem operationis
Dei, qui suscitavit illū à mortuis.* Resurrectio au-
tem solū convenit Christo ut homo est: Ergo &c.

42. Probatur secundò eadem pars ratione S. Do-
ctoris hic art. 4. Unius corporis unum caput esse
oportet, ut ex naturalibus & politicis constet: Sed
Ecclesia prout ex Angelis & hominibus constitui-
tur, est unum corpus mysticum, unaque spiri-
tualis civitas, una Jerusalem, & Christus in-
quantum homo, est caput hominum, ut ex supra
dictis patet: Ergo pariter inquantum homo est
caput Angelorum. Minor in qua est difficultas o-
stenditur primò ex parabola de pastore & ovibus
Lucæ 15. in qua asseritur unum esse ovile ad quod
pertinent nonaginta novem oves relicte in deser-
to, quibus significatur Angelorum multitudo, &
ovis perdita quam Pastor quærebat, scilicet genus
humanum.

43. Secundò ratione: Ecclesia ut ex Angelis & ho-
minibus constituta, facit multitudinem secundum
diversos actus & diversa officia ordinatam in u-
num finem, qui est possessio æternæ gloriæ; ad
eam quippe ordinantur, & secundum varia offi-
cia laborant Angeli & homines: Ergo facit unum
corpus mysticum. Consequentia patet, nam di-
citur unum corpus multitudo ordinata in unum
finem, secundum diversos actus & diversa offi-
cia, ut constat in omni corpore politico.

44. Confirmatur: Forma constitutiva Ecclesiæ, sci-
licet lumen gloriæ in patria, & in statu viæ fides,
una est in Angelis & hominibus: Sed ubi est una
forma constituens, unum est constitutū: Ergo una
est Ecclesia prout ex Angelis & hominibus constat.

45. Probatur terriò eadem pars: Christus ut homo
habet non solū in ordine ad homines, sed etiam
per respectum ad Angelos, quidquid requiritur ad
rationem capitis mystici: Ergo est caput non so-
lū hominum, sed etiam Angelorum. Confe-
quentia patet, probatur Antecedens. Ad ratio-
nem capitis, tam naturalis, quàm politici, tria
solū requiruntur; nimirum quod sit prius seu
superius ad ea quorum dicitur caput, quod ea ex-
cedat in perfectione, & quod habeat vim influen-
di in illa per ordinem ad unum eorum finem: Sed
Christus ut homo habet illa tria, per respectum
non solū ad homines, sed etiam ad Angelos:
Ergo habet quidquid requiritur ad rationem ca-
pitis mystici illorum. Minor probatur, & in pri-
mis cū ratione unionis hypostaticæ, humanitas
Christi propinquius se habeat ad Deum, perfe-
ctiusque participet dona ejus, quàm Angeli, ma-
nifestum est, quod habet inquantum homo respec-
tu eorum duas priores condiciones requisitas ad
rationem capitis, nēpe esse superius & perfectius.

46. Quoad tertium verò, nempe rationem influxus
in unum finem, eum non deesse Christo ut ho-
mini, etiam per respectum ad Angelos, inde ma-
nifestè deducitur, quòd de influentia humanitatis
Christi in ordine ad gloriam, non solū homi-

nes, sed etiam Angeli accipiant; meruit enim
Christus Angelis gloriam, si non essentialē, si-
cut hominibus, de quo articulo sequenti, saltem
accidentalem, nempe gaudium illud quod perci-
piunt ex reparatione sedium suarum in felicitate
æterna, à Lucifero & aliis Angelis apostatis de-
sertarum. Plura etiam gratiarum charismata An-
gelis Christus communicat putā eos illuminan-
do, & plura supernaturalia mysteria revelando.
Unde docet Dionysius cap. 7. de cœlesti Hierar-
chia, in Ascensione Dominica Angelos fuisse à
Christo illuminatos de mysterio Incarnationis,
quod antea valde confusè cognoscebant, dum illi
interrogationi ab Angelis factæ satisfecit: *Quis
est iste qui venit de Edom, in tinctis vestibus de Bos-
ra?* Christus respondit: *Ego qui loquor justitiam,
& propugnator sum ad salvandum.* Verba Diony-
sij sunt ista: *Hoc igitur manifestè declarant Theo-
logi, inferiores substantiarum cœlestium Ordines,
à sublimioribus, ut consentanea ratio postulat,
deificarum operationum scientias perdoceri: quæ
autem supra omnes eminent, ab ipsa Principe Di-
vinitate, quantum fas est, illustrationibus initia-
ri. Etenim nonnullas illarum referunt à prioribus
discennes, Dominum illum esse cœlestium Virginitatis,
& Regem gloriæ, qui, ut hominem decebat, in ca-
lum assumptus est; alias verò Jesum ipsum percon-
rantes, & divina pro nobis operationis scientiam
discere cupientes: quas ipsemet Jesus per se, nullo
interposito, sacris notionibus imbuit; & primariā
communicatione benigna suā in homines efficiētia
notitiam imperiit.* Idem probat D. Hieronymus
super cap. 3. ad Ephesios ex illis verbis Apostoli:
*Ut innotescat principatibus & potestatibus in cœ-
lestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei.*
Quod ideo dictum putat, quia per caput Ecclesiæ,
scilicet per Christum, & etiam per Apostolos, il-
luminati sunt Angeli, ut plura gratiæ mysteria co-
gnoscerent, quæ antea valde confusè & obscure
cognoscebant.

Dices: præter tres illas condiciones, ad ratio-
nem capitis quartam requiri, nempe convenien-
tiam in natura, quæ non convenit Christo ut ho-
mini respectu Angelorum, subindeque ipsum non
posse propriè dici illorum caput.

Hoc est præcipuum adversæ sententiæ funda-
mentum, quod facilè convelli potest: Primò quia
ex hoc sequeretur, Christum ut Deum non esse
Angelorum caput, quod tamen Adversarij non
admittunt. Sequela patet, nam Christus, inquan-
tum Deus, plus distat à natura Angelica, quàm
inquantum homo.

Secundò, Ad rationem capitis sufficit conve-
nientia generica inter caput & membra in seipsis,
& convenientia specifica illorum quatenus ordi-
nantur ad finem: Sed Christus ut homo & Angeli
in seipsis conveniunt genericè, & in ordine ad fi-
nem conveniunt specificè; gratia enim & gloria
hominum, sunt ejusdem speciei cum gratia & glo-
ria Angelorum: Ergo ex defectu convenientiæ in
natura, non est neganda Christo ratio capitis res-
pectu Angelorum.

Ex his probata manet secunda conclusionis pars:
nam Christus ut homo non est ita perfectè con-
formis in natura cum Angelis ac cum hominibus.
Item influxus interior in Angelos, non est ita per-
fectus sicut in homines, cū in Angelos non in-
fluat gratiam & gloriam essentialē, sicut in ho-
mines, ut ostendemus articulo sequenti: Ergo
Christus non est ita propriè & perfectè caput An-
gelorum, sicut hominum.

49. Dices, Ex priori ratione sequi Christum inquantum Deum non ita perfecte esse caput Ecclesie, sicut inquantum hominem, cum non ita perfecte conveniat cum illa secundum Deitatem, sicut convenit secundum humanitatem, quod videtur absurdum.

50. Respondeo verum esse quod ex hac parte Christus ut homo excedit, & perfectiori modo habet rationem capitis; ceterum excessus iste refarcitur ex aliis, præsertim ex perfectiori modo influendi ratione divinitatis, scilicet autoritativè & principaliter, cum ratione humanitatis, ministerialiter tantum & instrumentaliter, gratiam & gloriam in homines influat.

§. II.

Solvuntur objectiones.

51. **O**bjicies primò: D. Chrysostomus homil. 1. in Epist. ad Ephes. explicans illud Apostoli: *In dispensationem plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo*, sic habet: *Angelis aliud dedit principium & hominibus: iis quidem id quod est secundum carnem, illis autem Verbum*. Quorum verborum non alius sensus esse potest, nisi quod Christus secundum carnem, sive inquantum homo, est principium sive caput hominum: secundum verò quod Deus, est principium sive caput Angelorum: Ergo censet D. Chrysostomus, Christum non ut hominem, sed solum ut Deum, esse caput Angelorum.

52. Respondeo intentum D. Chrysostomi loco citato, non esse quod Christus ut homo non sit caput Angelorum, immediate enim ante verba citata id affirmat, dicendo quod Deus unum omnibus posuit caput secundum carnem, nempe Christum, & Angelis & hominibus; sed solum quod licet Christus, inquantum homo, sit caput utriusque naturæ & angelicæ & humanæ, non tamen ita propriè per suam humanitatem, quam per suam divinitatem, exercet officium capitis, respectu Angelorum, bene tamen respectu hominum; quia ut homo non causat in Angelis, sicut in hominibus, gratiam & gloriam essentialem, sed duntaxat accidentalem, ut ostendemus articulo sequenti.

53. **O**bjicies secundò: Illorum duntaxat Christus est caput mysticum in quos habet influere ea dona quibus membra Ecclesie vel triumphantis vel militantis constituentur: Sed ut homo non influit in Angelos ejusmodi dona: Ergo ut homo non est illorum caput. Minor inde colligitur quod forma constitutiva membri Ecclesie militantis, sit fides secundum suam substantiam considerata, triumphantis verò sit visio beatifica, etiam substantialiter sumpta: Christus autem ut homo non influat in Angelos neque fidem neque visionem beatificam substantialiter consideratam, ut constabit ex dicendis articulo sequenti, sed solum aliqua earum accidentia. Major verò probatur: Ut Christus sit caput mysticum alicujus, non sufficit quod influat in ipsum quodcumque donum supernaturale, alias enim esset actu caput infidelium, subindeque infideles ipsi actu existerent membra Ecclesie; quandoquidem illustrationes, & inspirationes, aliasque ejusmodi gratias cum infidelitate composibiles, à Christo ut homine recipiunt: Ergo requiritur, ad hoc ut Christus inquantum homo dicatur caput alicujus, quod influat in illum formam constitutivam membri corporis quod est Ecclesia.

Tom. IV.

A Respondeo negando Majorem, non enim est de ratione capitis mystici, imò nec naturalis, quod influat in membra formam substantialem membri, sed sufficit quod habeat alium in ea influxum, ut patet in corpore nostro; caput siquidem non influit in alia membra animam rationalem, ea substantialiter constituentem in ratione membri, sed solum motum interiorem ad exercendas uniuscujusque functiones necessarium. Ad probationem autem Majoris negatæ, dico quod si ille in quem Christus actu influit aliquid donum, quodcumque illud sit, existat actu unitus aliis membris Ecclesie, sicuti uniantur de facto Angeli, mediante gloriâ & gratiâ habituali, Christus est actu illius caput: infideles autem, licet inspirationes ex influxu Christi recipiant, non tamen actu, sed solum in potentia, sunt uniti membris Ecclesie, quia initium talis unionis actualis est à fide, non verò ab auxiliis antecedentibus fidem, utpote disponentibus solum ad ejusmodi unionem.

B Instabis tamen: Christus ut homo nullum habet influxum, etiam quoad gratiam & gloriam accidentalem, in Angelos: Ergo non est eorum caput. Probatur Antecedens: Illud solum Christus ut homo influit in alios, quod ipsis meruit: Sed non meruit Angelis gratiam & gloriam, etiam accidentalem; alias enim cum omne Christi meritum fuerit consummatum ipsius morte, posset dici Christus aliquid meruisse Angelis suâ morte, subindeque pro ipsis mortuus: Ergo &c.

C Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem dico quod licet ex eo quod meritum Christi fuerit ipsius morte consummatum, sequatur in nostra doctrina, quod Christus suâ morte meruerit Angelis gratiam & gloriam accidentalem, non tamen quod pro ipsis dici possit mortuus; alias enim cum idem Christus suâ morte similiter meruerit sibi gloriam sui corporis, & exaltationem proprii nominis, ut colligunt communiter Theologi ex illo Lucæ 24. *Nonne hæc oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam?* Et ex illo Philipp. 2. *Factus est obediens usque ad mortem, propter quod Deus exaltavit illum* &c. Christus dici posset pro se mortuus, quod tamen damnatum est in Ephesino can. 10. Licet itaque Christus suâ morte meruerit Angelis gratiam & gloriam accidentalem, non tamen sequitur inde quod possit dici pro eis mortuus. Et ratio est, quia mors Christi non fuit decreta per se primò ex occasione & motivo merendi Angelis talia dona, sed tantum secundariò & quasi per accidens, primariò enim volita fuit duntaxat propter redemptionem hominis.

D **O**bjicies tertio: Caput convenire debet in natura cum membris: Sed Christus, inquantum homo in natura cum Angelis non convenit, sed specie differt ab illis: Ergo inquantum homo non est ipsorum caput.

E Huic argumento patet solutio ex suprâ dictis: respondetur enim quod licet caput naturale debeat in natura specifica cum membris convenire; ad rationem tamen capitis moralis, seu mystici, sufficit convenientia generica in natura; alioquin (ut suprâ dicebamus) Deus, sive Christus ut Verbum Dei, non esset caput mysticum Angelorum & hominum: licet autem Christus ut homo non sit ejusdem naturæ specificæ cum Angelis, bene tamen ejusdem naturæ genericæ, quia convenit in gradu intellectuali cum ipsis.

Addo quod, in ordine supernaturali Angelus

CCC ij